

RENTABILITEIT VAN DE TUINBOUW IN HET
ZUIDHOLLANDS GLASDISTRICT

Voorlopige berekening 1959

L1
343
A

Rapport No. 343

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw

461437

INHOUD

	Blz.
Woord vooraf	3
1. Doel en werkwijze	4
2. De steekproef	4
3. De groepering der bedrijven	4
4. De wijze van uitdrukking van de cijfers	5
5. De resultaten van het onderzoek	5
a. De bedrijfsresultaten	6
b. De spreiding van de rentabiliteit	7
c. De spreiding van het gezinsinkomen uit het bedrijf	8
d. Vergelijking 1959 met 1957 en 1958	9
Bijlagen:	
A (1 t/m 5) Het Westland	10
B (1 t/m 5) De Kring	16
C (1 t/m 5) De Kring, bedrijfstype overwegend verwarmd staand glas	22
D Algemene toelichting	28

WOORD VOORAF

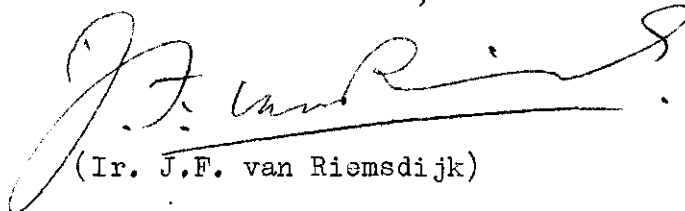
Evenals in 1959 het geval was, zal in 1960 een serie rapporten verschijnen, waarin de resultaten van de tuinbouw in de belangrijkste gebieden over het voorafgaande jaar zullen worden vastgelegd.

Deze serie wordt geopend met dit verslag over de resultaten in 1959 van het Zuidhollands Glasdistrict.

De cijfers berusten op een begroting, in het bijzonder waar het de kosten betreft. Tegen de achtergrond van de definitieve kostencijfers over vorige jaren werd deze begroting gemaakt met behulp van een enquête op de bedrijven. De opbrengsten werden aan de opgaven van de veilingen en overigens eveneens aan informatie op de bedrijven ontleend.

De documentatie is, onder leiding van A. Holkamp, verricht door W. van Winden en zijn medewerkers. Het rapport is door eerstgenoemde samengesteld.

DE PLV. DIRECTEUR,

(Ir. J.F. van Riemsdijk)

's-Gravenhage, februari 1960.

1. Doel en werkwijze

Het doel van het onderzoek is, inzicht te verkrijgen in de financiële resultaten van de tuinbouw in het Zuidhollands Glasdistrict.

In dit rapport zijn de resultaten van het kalenderjaar 1959 op basis van een voorlopige berekening weergegeven. De definitieve cijfers over 1959 zullen eerst in 1960 kunnen worden gepubliceerd, aangezien de jaarcijfers van de fiscale boekhoudingen - die ten dele de basis voor de definitieve resultatenberekening vormen - eerst dan volledig beschikbaar zullen zijn.

Een toelichting van de werkwijze die bij het bepalen van de voorlopige cijfers is gevolgd, is gegeven in bijlage D. In deze bijlage is ook een verklaring gegeven van de in het rapport gebezigde begrippen en kengetallen.

2. De steekproef

De in dit rapport opgenomen cijfers hebben betrekking op in totaal 369 bedrijven.

De keuze van deze bedrijven is willekeurig geschied, echter met inachtneming van de bestaande spreiding van de bedrijven naar de gezichtspunten: vestigingsplaats, bedrijfstype en bedrijfsgrootte. Niet ingeschakeld werden bedrijven die aan een man onvoldoende emplooi verschaffen en bedrijven die door gemengdheid met andere takken van bedrijf niet als zuivere tuinbouwbedrijven konden worden aangemerkt.

Het percentage waarmee de bedrijven in het onderzoek zijn vertegenwoordigd is voor een aantal gebieden verschillend. Het Westland - dat ca. 3500 bedrijven omvat - is met 5%, de Kring - met in totaal ruim 2000 bedrijven - met 10% (veilinggebieden Delft en Pijnacker), resp. met 15% (veilinggebieden Rotterdam, Berkel en Veer) in de steekproef opgenomen. Deze verschillen in steekproefpercentages houden enerzijds verband met het aantal aanwezige bedrijven, anderzijds met de voor een betrouwbare weergave van de rentabiliteit minimaal te stellen eisen aan het aantal waarnemingen van de te vormen groepen van bedrijven.

De tuinbouw van Loosduinen is in dit rapport nog niet vertegenwoordigd. Verwacht kan worden dat dit het volgend jaar wel het geval zal zijn.

3. De groepering van de bedrijven

De voornoemde groepen zijn gevormd op grond van een indeling van de bedrijven naar bedrijfstype, een onderscheiding waarbij rekening is gehouden met de betekenis van de geteelde

produkten (b.v. vroege stooktomaten, platglaskomkommers e.d.) dan wel van groepen van produkten (b.v. groente onder verwarmd staand glas) of - indien niet anders mogelijk - van de bedrijfs-onderdelen (b.v. verwarmd staand glas). Het bedrijf nu is getypeerd door het produkt, de produktengroep of het bedrijfsonderdeel dat een overwegende plaats (vertegenwoordigende ten minste 50% van de bedrijfskosten) in het bedrijf inneemt.

4. De wijze van uitdrukking der cijfers

Vele cijfers (kosten, opbrengsten, vermogen, grondgebruik en arbeidsbezetting) zijn voor de onderscheiden groepen in een gemiddelde per bedrijf tot uitdrukking gebracht. Dit gemiddelde is berekend door de totalen van de absolute cijfers te delen door het aantal bedrijven. Met dien verstande evenwel, dat daarbij een weging is toegepast met betrekking tot die bedrijven van de groep die met een ander percentage in de steekproef zijn vertegenwoordigd dan de overige bedrijven van de groep. Voor de berekening van het gemiddelde van een bedrijfstypegroep in de Kring b.v., zijn de Delftse bedrijven (waardoor de tuinbouw van die gebieden met 10% in dit onderzoek wordt vertegenwoordigd) $1\frac{1}{2}$ maal zo zwaar meegeteld als de bedrijven uit Berkel, waarvan het steekproefpercentage 15% bedraagt.

Het gezinsinkomen is gemiddeld per ondernemer, het arbeidsinkomen in een gemiddelde per manjaar arbeidsbezetting weergegeven.

Deze en andere voor de interpretatie van het cijfermateriaal van belang zijnde kengetallen zijn, zoals reeds gezegd, in bijlage D toegelicht.

Van het kengetal rentabiliteit (netto-overschot per f. 100,- kosten, resp. per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen) is voorts de spreiding - grafisch - weergegeven. Een factor die bij de berekening van het gemiddelde van grote invloed kan zijn, nl. de bedrijfsgrootte, kon in de betreffende diagrammen slechts in beperkte mate tot uitdrukking worden gebracht.

Met betrekking tot het begrip "gemiddeld geïnvesteerd vermogen" zij opgemerkt, dat hiermede is bedoeld het vermogen dat - op basis van de huidige capaciteit - tijdens de levensduur van het bedrijf gemiddeld is geïnvesteerd. Daar de berekening van dit gemiddelde op een vrij grove taxatie berust, wordt hierdoor meer de orde van grootte dan de absolute juistheid aangegeven.

5. De resultaten van het onderzoek

De resultaten van het onderzoek zijn neergelegd in de bijlagen A (het Westland) en B (de Kring). In bijlage C zijn boven-

dien de resultaten van de belangrijkste groep van bedrijven in de Kring, t.w. de bedrijven met overwegend voorwarmd staand glas, in een fijnere onderscheiding per bedrijfstype, vermeld.

Elk der vorengenoemde bijlagen geeft een overzicht van:

1. het grondgebruik en de arbeidsbezetting (gem. per bedrijf);
2. de bedrijfsresultaten (gem. per bedrijf);
3. de spreiding van het netto-overschot per f. 100,- kosten;
4. de spreiding van het netto-overschot per f. 100,- gem. geïnvesteerd vermogen;
5. het gezinsinkomen (gemiddeld per ondernemer).

a. De bedrijfsresultaten

De resultaten volgens de bijlagen A1 en 2 en B1 en 2 zijn in de tabellen 1a en 1b samengevat.

Tabel 1a geeft een beeld van het netto-overschot per f.100,- kosten voor de belangrijkste bedrijfstypegroepen, met een subgroepering per gebied. In tabel 1b zijn de overige gegevens van de desbetreffende bijlagen samengevat.

Tabel 1a

RENTABILITEIT VAN HET WESTLAND EN DE KRING OVER 1959
(netto-overschot per f.100,- kosten)

Veilinggebied	Totaal		O v e r w e g e n d						Overige bedrijven	
			staand glas verwarmd		staand glas onverwarmd		platglas			
	aantal bedrij- ven	renta- bili- teit	aantal bedrij- ven	rentabi- liteit	aantal bedrij- ven	rentabi- liteit	aantal bedrij- ven	rentabi- liteit	aantal bedrij- ven	rentabi- liteit
<u>Westland</u>										
Wateringen, Kwintsheul										
Sammersbrug, Poeldijk										
Honselersdijk	60	17	35	19	21	12	-	-	4	-
Naaldwijk, Monster,										
Zwartendijk	43	15	14	18	24	11	-	-	5	19
's Gravenzande, Woutersweg	31	11	1	-	16	12	-	-	14	9
Westerlee, Maasland	40	17	11	21	17	15	-	-	12	12
Totaal	174	16	61	19	78	12	-	-	35	12
<u>De Kring</u>										
<u>Rotterdam</u>										
Bleiswijk	28	37	24	40	1	-	-	-	3	-
Nieuwerkerk	12	33	11	35	-	-	1	-	-	-
Rotterdam-Capelle	45	11	14	23	16	3	7	0	8	5
Berkel-Rodenrijs	29	24	20	24	-	-	5	25	4	-
Pijnacker	22	32	10	41	1	-	8	18	3	-
Delft	39	16	16	17	3	-	14	14	6	25
Veur	20	25	7	37	1	-	8	20	4	-
Totaal	195	24	102	30	22	1	43	15	28	11

N.B. De rentabiliteit is alleen vermeld voor groepen van ten minste 5 bedrijven.

Tabel 1b

SAMENVATTING VAN DE VOORLOPIG BEREKENDE RESULTATEN OVER 1959
(GEMIDDELD PER BEDRIJF)

	Het Westland			De Kring		
	alle be- drijven	verwarmd staand glas	onverwarmd staand glas	alle be- drijven	verwarmd staand glas	platglas
Aantal bedrijven	174	61	78	195	102	43
Aantal bedrijven in %	100	35	45	100	51	24
Omzet in %	100	53	33	100	71	15
Aantal ramen platglas	270	240	230	970	530	2.130
Standaard glas verwarmd	19	48	3	29	55	2
" " onverwarmd	32	23	42	11	4	8
Platglas en opengrand	65	39	61	58	44	87
Arbeidsbezetting in manjaren	2,86	3,67	2,43	3,36	3,88	2,98
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen	100.000	145.000	79.000	110.000	148.000	66.000
Idem per manjaar arbeidsbezetting	35.000	39.000	32.000	33.000	38.000	22.000
Opbrengsten	43.300	65.700	31.200	58.500	81.700	37.400
Kosten	37.400	55.300	27.800	47.200	62.900	32.400
Netto-overschot	5.900	10.400	3.400	11.300	18.800	5.000
Netto-overschot:						
per f. 100,- kosten	16	19	12	24	30	15
per f. 100,- gem. geïnvesteerd vermogen	6	7	4	10	13	8
per manjaar arbeidsbezetting	2.040	2.840	1.400	3.350	4.840	1.660
Arbeidsinkomen per manjaar	6.900	7.700	6.300	8.200	9.700	6.500
Gezinsinkomen per ondernemer	14.400	19.800	11.300	18.300	23.300	13.600

b. De spreiding van de rentabiliteit

In de No.'s 3 en 4 van de A-, B- en C-bijlagen is de spreiding van de gemiddelde rentabiliteit, resp. voorgesteld door het netto-overschot per f. 100,- kosten en per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen, in blokdiagrammen tot uitdrukking gebracht.

In tabel 2 is de spreiding van het netto-overschot per f. 100,- kosten voor de belangrijkste groepen van bedrijven samengevat.

Tabel 2

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f. 100,- KOSTEN
(aantal bedrijven in procenten)

Percentage van de kosten	Westland			De Kring		
	alle bedrijven	staand glas verwarmd	staand glas on-verwarmd	alle bedrijven	staand glas verwarmd	plat-glas
<u>Negatief:</u>	%	%	%	%	%	%
> 20%	4	4	4	6	1	5
20 - 0	27	26	31	18	12	28
totaal verliesgevend	31	30	35	24	13	33
<u>Positief:</u>						
0 - 20	34	24	36	33	31	24
20 - 40	21	20	22	27	30	38
40 - 60	12	23	6	11	17	5
> 60	2	3	1	5	9	
totaal winstgevend	69	70	65	76	87	67
	100	100	100	100	100	100

c. De spreiding van het gezinsinkomen uit het bedrijf

Van het gezinsinkomen (dat in de bijlagen A5, B5 en C5 naar bestanddelen is gespecificeerd) is in tabel 3 voor de belangrijkste bedrijfsgroepen de verdeling weergegeven door vermelding van het aantal ondernemers (in procenten) per inkomensklasse.

Tabel 3

AANTAL ONDERNEMERS PER INKOMENSKLASSE (in %)

	Westland			De Kring		
	alle be- drijven	staand glas verwarmd	staand glas on- verwarmd	alle be- drijven	staand glas verwarmd	plat- glas
Aantal bedrijven	174	61	78	195	102	43
Aantal ondernemers	196	70	87	246	142	49
<u>Inkomensklasse:</u>	%	%	%	%	%	%
minder dan f. 2500,-	4	7	2	5	2	7
f. 2500 - f. 5000,-	8	6	11	5	2	5
f. 5000 - f. 7500,-	12	4	17	11	10	11
f. 7500 - f. 10000,-	18	9	20	13	10	15
f. 10000 - f. 15000,-	27	23	30	23	20	27
f. 15000 - f. 25000,-	17	21	15	22	24	24
f. 25000 - f. 40000,-	10	19	5	12	18	9
meer dan f. 40000,-	4	11	-	9	14	2
	100	100	100	100	100	100

d. Vergelijking 1959 met 1957 en 1958

Tenslotte zijn in tabel 4 de resultaten over 1959 met die van 1957 en 1958 vergeleken. Bij deze vergelijking dient rekening te worden gehouden met het feit dat de door de afdeling Tuinbouw van het L.E.I. toegepaste afschrijvingspercentages in 1959 zijn herzien. Deze wijziging leidde tot een verhoging van de kosten met gemiddeld 2%.

Tabel 4

VERGELIJKING 1957, 1958, 1959

	Gemid. bedrijf in het Westland			Gemid. bedrijf in de Kring		
	1957	1958	1959	1957	1958	1959
	(voorl. cijf.)			(voorl. cijf.)		
Oppervl. verwarmd st. glas are	14	16	19	21	24	29
" onverwarmd " " "	31	30	32	10	10	11
Aantal ramen platglas st.	250	270	270	1280	1150	970
Oppervl. platglas en open grond are	70	66	65	77	70	61
Totale opbrengsten p. jaar	38900	39800	43300	45600	50500	58500
" kosten " "	32900	34100	37400	41100	42700	47200
Netto-overschot	6000	5700	5900	4500	7800	11300
Netto-overschot p.f. 100,- kosten	18	17	16	11	18	24
Arbeidsinkomen per manjaar	6700	6900	6900	5900	7000	8200
Gezinsinkomen per ondernemer	14200	14500	14400	12400	15200	18300

Bijlagen A

HET WESTLAND

	Blz.
A1 Grondgebruik en arbeidsbezetting	11
A2 Resultaten gemiddeld per bedrijf	12
A3 Spreiding van het netto-overschot per f. 100,- kosten	13
A4 Spreiding van het netto-overschot per f.100,- gem.geïnvesteed vermogen	14
A5 Gezinsinkomen uit het bedrijf, gemiddeld per ondernemer	15

GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEEZETTING

gemiddeld per bedrijf

	Alle bedrij- ven	Bedrijven met overwegend							Overige bedrij- ven
		verwarmd staand glas		staand glas		onverwarmd staand glas		staand glas (verwarmd en onver- warmd)	
		totaal	groen- ten	groenten en bloemen	totaal	groen- ten	groenten en fruit		
Aantal bedrijven	174	61	(35)	(13)	78	(46)	(31)	12	23
Aantal bedrijven in %	100	35	(20)	(7)	45	(26)	(18)	7	13
Aantal ramen platglas	270	240	230	110	230	230	240	490	390
Standaard glas verwarmd	are	are	are	are	are	are	are	are	are
groenten	14	36	44	26	2	1	3	10	-
fruit	2	4	1	4	1	1	2	4	-
bloemen	3	8	2	18	-	-	-	1	-
Standaard glas onverwarmd	23	13	12	14	32	37	26	18	15
groenten	9	9	8	9	10	4	17	8	3
fruit	-	1	-	1	-	-	-	-	-
bloemen	11	9	9	5	10	10	11	17	19
Platglas									
Opengrondstuinbouw	42	18	22	11	42	36	53	55	102
groenten en vroege aardappelen	6	3	1	8	5	4	6	14	13
bloemen en bollen	2	3	3	1	1	1	-	2	-
zaden	4	6	5	7	3	2	4	5	6
fruit	2	4	3	6	1	1	-	-	-
braak									
Totaal tuinbouw	118	114	110	110	107	97	122	134	158
Landbouw en veeteelt	2	-	-	-	-	-	-	15	2
Verhuurd	19	16	23	13	16	19	11	55	19
Erf, blijvende paden enz.	25	31	27	33	22	19	28	26	22
Kadastrale oppervlakte	164	161	160	156	145	135	161	230	201
Aantal ondernemers per bedrijf	1,13	1,15	1,17	1,15	1,12	1,00	1,29	1,25	1,04
Arbeid van de ondernemer(s) in manjaren	1,22	1,25	1,28	1,25	1,19	1,09	1,36	1,35	1,16
" " gezinsleden	0,37	0,50	0,31	0,58	0,27	0,23	0,33	0,38	0,36
" " vast personeel	0,91	1,51	1,45	1,63	0,63	0,59	0,68	0,69	0,44
" " los personeel	0,36	0,41	0,44	0,36	0,34	0,32	0,38	0,25	0,31
Totale arbeidsbezetting	2,86	3,67	3,48	3,82	2,43	2,23	2,75	2,67	2,27
Arbeid door ondernemers en gezins- leden (in %)	56	48	46	48	60	59	61	65	67

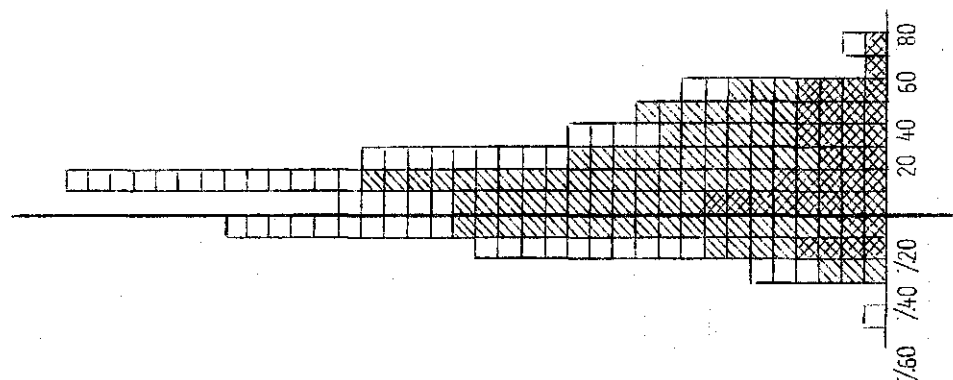
BEDRIJFSRESULTATEN OVER 1959
(voorlopige cijfers, gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrij- ven	Bedrijven met overwegend							Over- rige bedrij- ven
		verwarmd staand glas		groenten en bloemen	onverwarmd staand glas		staand glas ver- warmd en onverwarmd		
		totaal	groenten		totaal	groenten			
								groenten	
Aantal bedrijven	174	61	(35)	(13)	78	(46)	(31)	12	23
Aantal bedrijven in %	100	35	(20)	(7)	45	(26)	(18)	7	13
Omzet in %	100	53	(31)	(12)	33	(18)	(14)	6	8
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen	100.000	145.000	140.000	141.000	79.000	75.000	84.000	98.000	57.000
Kosten									
Afschrijvingen	5.000	7.700	7.600	7.400	3.800	3.900	3.700	4.500	2.100
Huur en pacht	500	600	300	800	400	400	400	300	600
Rente	3.700	5.600	5.500	5.600	2.900	2.700	3.100	3.800	1.700
Arbeid betaald personeel	6.200	9.200	9.100	9.500	4.600	4.500	4.900	5.000	3.800
" ondernemer en gezinsleden	7.800	8.600	7.900	9.000	7.200	6.600	8.300	8.700	7.400
Materialen	9.200	17.300	17.400	16.600	4.900	4.500	5.400	6.800	3.900
Diensten van derden en overige kosten	5.000	6.300	6.300	5.800	4.000	3.900	4.200	6.300	4.200
Totaal	37.400	55.300	54.100	54.700	27.800	26.500	30.000	35.400	23.700
Opbrengsten									
Diverse tuinbouwprodukten:	42.400	64.900	66.300	66.000	30.600	29.200	32.500	37.900	24.800
w.v. bloemen en bollen	(5.500)	(11.000)	(5.000)	(25.900)	(2.100)	(2.000)	(2.200)	(5.300)	(2.200)
Overige opbrengsten	900	800	100	1.600	600	600	600	2.500	1.300
Totaal	43.300	65.700	66.200	67.600	31.200	29.800	33.100	40.400	26.100
Netto-overschot	5.900	10.400	12.100	12.900	3.400	3.300	3.100	5.000	2.400
Kengetallen									
Netto-overschot:	16	19	22	24	12	12	10	14	10
per f. 100,- kosten	6	7	9	9	4	4	4	5	4
per f. 100,- gem.geinv.vermogen	2.040	2.840	3.480	3.370	1.400	1.470	1.140	1.880	1.060
per manjaar arbeidsbezetting									
Arbeidsinkomen per manjaar	6.900	7.700	8.400	8.200	6.300	6.400	5.900	7.300	6.000
Gezinsinkomen per ondernemer	14.400	19.800	20.000	22.300	11.300	11.600	10.600	13.500	10.400
Aantal bedrijven in:									
Wateringen, Kwintshoeul, Sammersbrug	60	35	(18)	(7)	21	(12)	(8)	4	-
Pooldijk en Honselersdijk	43	14	(6)	(6)	24	(12)	(12)	1	4
Naaldwijk, Monster en Zwartendijk	31	1	(1)	(-)	16	(10)	(6)	5	9
's-Gravenzande en Woutersweg	40	11	(10)	(-)	17	(12)	(5)	2	10
Westorlee en Maasland									

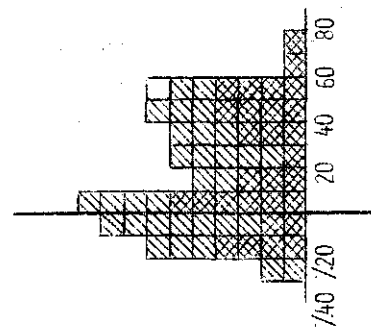
SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f. 100,- KOSTEN
(elk vakje stelt een bedrijf voor)

☐ Kosten < f. 25.000,- per bedrijf
☒ Kosten f. 25.000,- - f. 50.000,- per bedrijf
☒ Kosten > f. 50.000,- per bedrijf

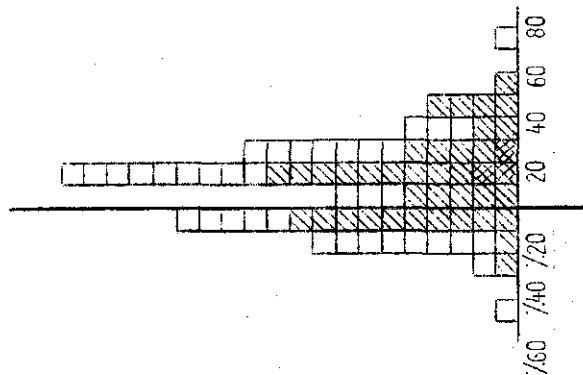
Alle bedrijven
(174 bedrijven)

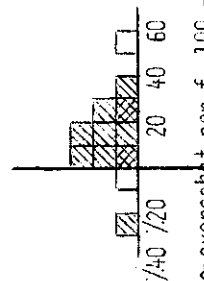
Standaard glas (verwarmd)
(61 bedrijven)

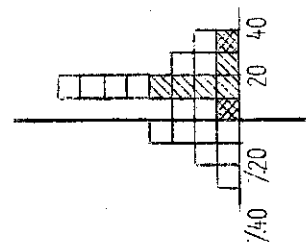
Standaard glas (onverwarmd)
(78 bedrijven)

Standaard glas
verw./onverw.
(12 bedrijven)

Overige bedrijven
(23 bedrijven)

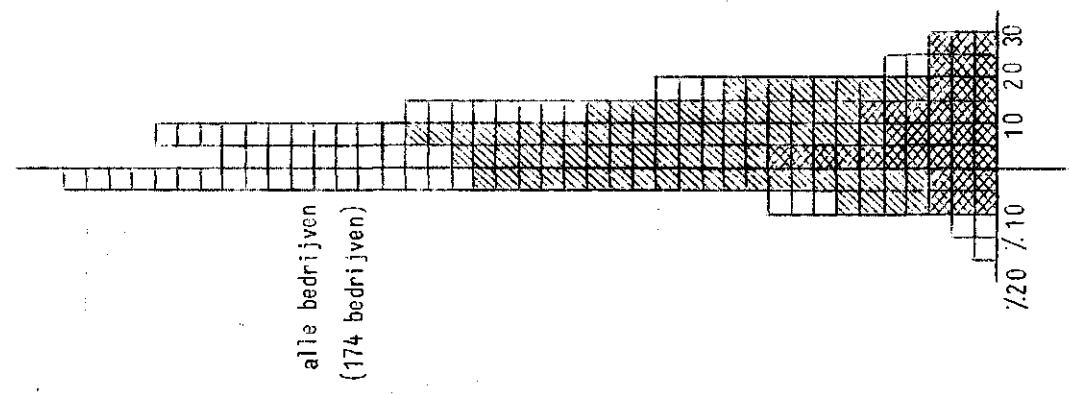

Netto-overschot per f. 100,- kosten.

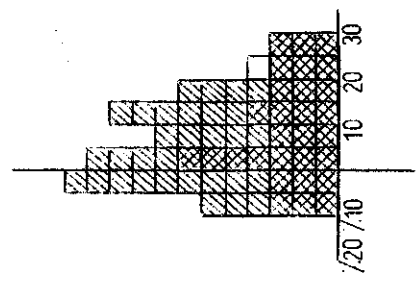
SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f.100,- GEMIDDELD GEÏNVESTEERD VERMOGEN

(elk vakje stelt een bedrijf voor)

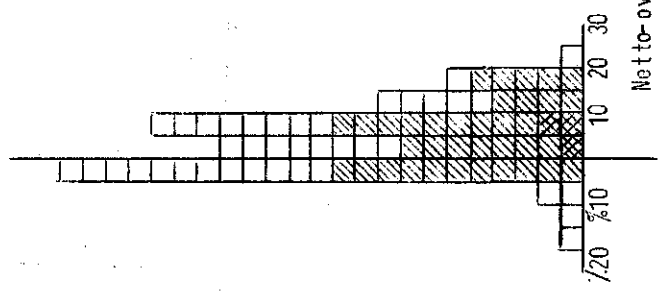
- ☐ Kosten < f.25000 per bedrijf
- ☒ Kosten f.25000 - f.50000 per bedrijf
- ☒ Kosten > f.50000 per bedrijf

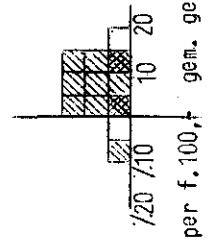
Standaard glas verward
(61 bedrijven)

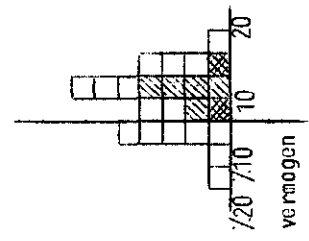
Standaard glas onverward
(78 bedrijven)

Standaard glas
verw./onverw.
(12 bedrijven)

Overige bedrijven
(23 bedrijven)

Netto-overschot per f.100,- gem. geïnvesteed vermogen

OVERZICHT VAN HET GEZINSINKOMEN UIT HET BEDRIJF
(voorlopige cijfers, gemiddeld per ondernemer)

	Allo be- drij- ven	Bedrijven met overwegend							Over- rige bedrij- ven
		verwarmd staand glas			onverwarmd staand glas			staand glas (verwarmd en onver- warmd)	
		totaal groenten	groenten en bloemen	totaal	groenten	groenten en fruit			
Aantal bedrijven	174	61	(35)	(13)	78	(46)	(31)	12	23
Aantal ondernemers	196	70	(41)	(15)	87	(46)	(40)	15	24
Netto-overschot	5200	9100	10300	11200	3100	3300	2400	4000	2300
Handenarbeid ondernemer	5500	5600	5600	5500	5400	5500	5400	5500	5700
Rente meer ingecalculceerd dan betaald	2300	3200	2900	3300	1700	1700	1700	2600	1000
Inkomen van de ondernemer uit bedrijf	13000	17900	18800	20000	10200	10500	9500	12100	9000
Handenarbeid gezinsleden	1400	1900	1200	2300	1100	1100	1100	1400	1400
Gezinsinkomen uit bedrijf	14400	19800	20000	22300	11300	11600	10600	13500	10400

Bijlagen B

DE KRING

	Blz.
B1 Grondgebruik en arbeidsbezetting	17
B2 Resultaten gemiddeld per bedrijf	18
B3 Spreiding van het netto-overschot per f. 100,- kosten	19
B4 Spreiding van het netto-overschot per f. 100,- gem.geïnvesteerd vermogen	20
B5 Gezinsinkomen uit het bedrijf, gemiddeld per ondernemer	21

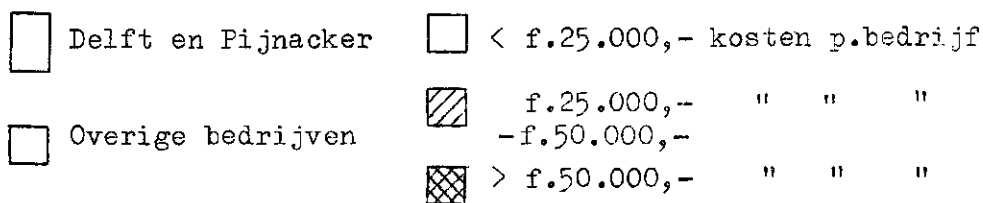
GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEZETTING OVER 1959
gemiddeld per bedrijf

	Alle bedrijven	Bedrijven met overwegend				Overige bedrijven
		verwarmd staand glas	onverwarmd staand glas	staand en plat- glas	plat- glas	
Aantal bedrijven	195	102	22	16	43	12
Aantal bedrijven in %	100	51	11	9	24	5
Aantal ramen platglas	970	530	360	1260	2130	800
Standaard glas verwarmd	are	are	are	are	are	are
Tomaten	27	50	1	2	1	12
Komkommers	2	4	-	1	1	1
Overig	-	1	-	-	-	2
Standaard glas onverwarmd	9	3	31	15	7	21
Tomaten	1	1	3	1	1	1
Komkommers	1	-	3	1	-	4
Overig	27	14	13	39	58	22
Platglas						
Opengrondstuinbouw	29	28	24	47	29	24
Groenten en vr.aardappelen	1	1	-	-	-	3
Bloemen	1	1	2	1	-	-
Fruit	3	3	10	-	1	2
Braak						
Totaal tuinbouw	101	106	87	107	98	92
Landbouw en veeteelt	14	21	6	2	5	26
Verhuurd	20	19	37	17	14	12
Erf, blijvende paden enz.	26	29	29	21	18	29
Kadastrale oppervlakte	161	175	159	147	135	159
Aantal ondernemers per bedrijf	1,25	1,38	1,08	1,00	1,15	1,24
Arbeid van de ondernemer(s) in manjaren	1,36	1,54	1,15	1,09	1,22	1,23
" " gezinsleden	0,45	0,40	0,25	0,32	0,70	0,38
" " vast personeel	1,35	1,67	0,92	1,07	0,93	1,48
" " los personeel	0,20	0,27	0,07	0,15	0,13	0,13
Totale arbeidsbezetting	3,36	3,88	2,39	2,63	2,98	3,22
Arbeid door ondernemers en gezinsleden(in %)	54	50	58	53	65	50

BEDRIJFSRESULTATEN OVER 1959
(voorlopige cijfers, gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Bedrijven met overvegend				Overige bedrijven
		verwarmd staand glas	onverwarmd staand glas	staand en plat- glas	plat- glas	
Aantal bedrijven	195	102	22	16	43	12
Aantal bedrijven in %	100	51	11	9	24	5
Omzet in %	100	71	5	5	15	4
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen	110000	148000	70000	65000	66000	92000
Kosten						
Afschrijvingen	6300	8500	3800	4000	4200	5200
Huur en pacht	400	400	300	300	400	200
Rente	4100	5600	2600	2400	2100	3600
Arbeid betaald personeel	7400	9400	4300	5900	5300	7100
" ondernemers en gezinsleden	8800	9500	6800	6900	9200	7700
Materialen	14500	22100	3900	5500	7200	10700
Diensten van derden en overige kosten	5700	7400	3500	3300	4000	4900
Totaal	47200	62900	25200	28300	32400	39400
Opbrengsten						
Diverse tuinbouwprodukten	57800	80800	24700	29800	36800	45300
Overige opbrengsten	700	900	200	200	600	700
Totaal	58500	81700	24900	30000	37400	46000
Netto-overschot	11300	18800	% 300	1700	5000	6600
Kengetallen						
Netto-overschot:						
per f. 100,- kosten	24	30	% 1	6	15	17
per f. 100,- gem.geïnvest.vermogen	10	13	0	3	8	7
per manjaar arbeidsbezetting	3350	4840	% 110	680	1660	2070
Arbeidsinkomen per manjaar	8200	9700	4600	5500	6500	6700
Gezinsinkomen per ondernemer	18300	23300	7800	10500	13600	13600
Aantal bedrijven in:						
Delft en Pijnacker	61	26	4	8	22	1
Berkel/Oude Leede	29	20	-	-	5	4
Rotterdam	85	49	17	6	8	5
Veur	20	7	1	2	8	2

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f. 100,- KOSTEN
(elk vakje stelt een bedrijf voor)

Alle bedrijven
tezamen
(195 bedrijven)

PLATGLAS
(43 bedr.)

STAAND GLAS
ONVERWARMD
(22 bedrijven)

40 20 20 40 60 40 20 20 40

STAAND GLAS
VERWARMD
(102 bedr.)

60 40 20 20 40 60 80

40 20 20 40 60 80

Netto-overschot per f.100,- kosten

Netto-overschot per f.100,- kosten

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT

per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen
(elk vakje stelt één bedrijf voor)

□ Delft en Pijnacker

□ Kosten

< f. 25.000,- per bedrijf

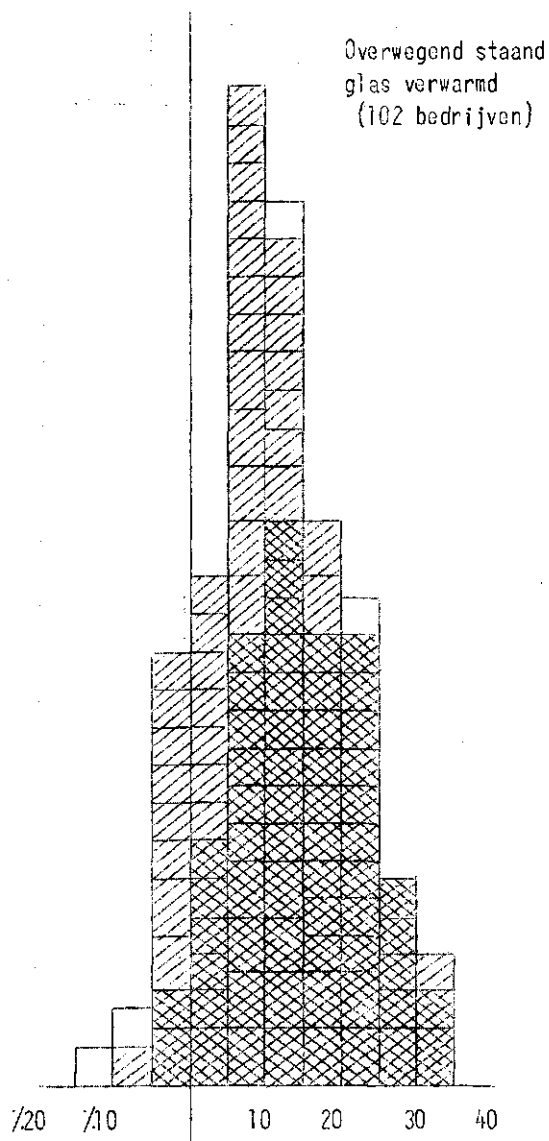
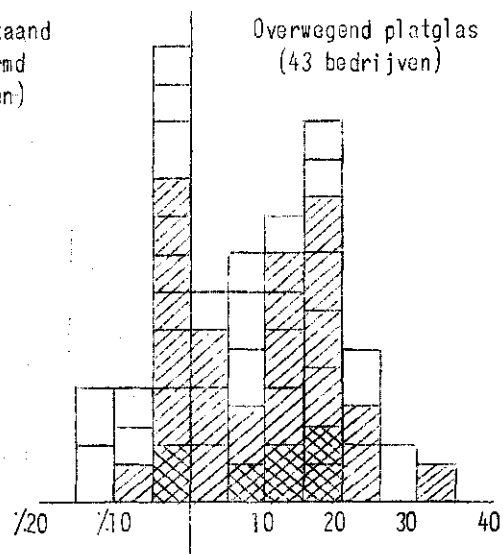
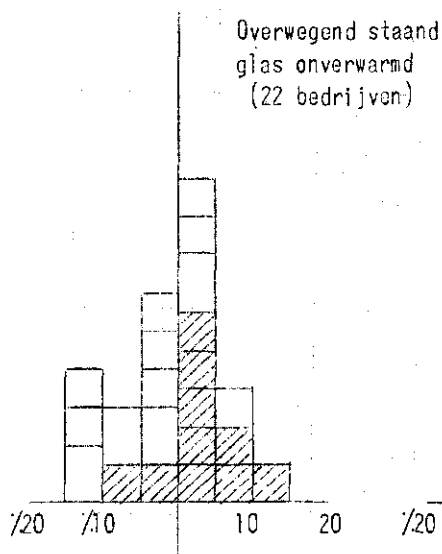
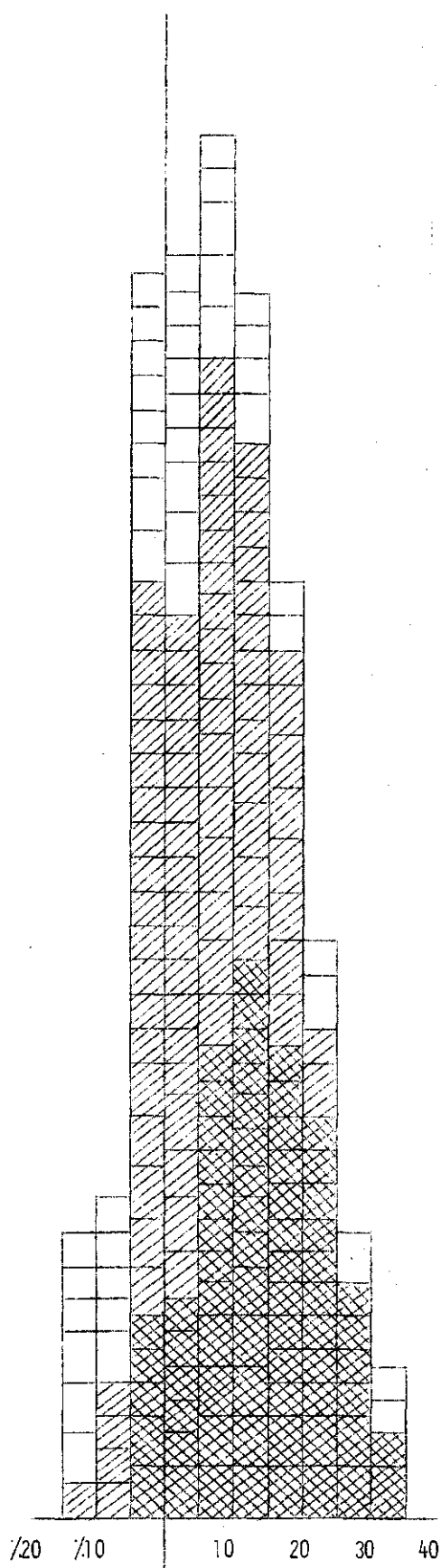
□ Overige bedrijven

▨ Kosten f. 25.000,- - f. 50.000,- per bedrijf

▩ Kosten

> f. 50.000,- per bedrijf

Alle bedrijven (195)

Netto-overschot per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen

HET GEZINSINKOMEN UIT HET BEDRIJF OVER 1959
(voorlopige cijfers, gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	Bedrijven met overwegend				Overige bedrijven
		verwarmd staand glas	onverwarmd staand glas	staand en platglas	plat- glas	
Aantal bedrijven	195	102	22	16	43	12
Aantal ondernemers	246	142	24	16	49	15
Netto-overschot	9000	13600	200	1800	4300	5400
Handenarbeid ondernemer	5500	5700	5300	5500	5400	5000
Rente meer ingecalculleerd dan betaald	2300	2800	1700	1900	1300	2000
Inkomen van de ondernemer uit bedrijf	16800	22100	6800	9200	11000	12400
Handenarbeid gezinsleden	1500	1200	1000	1300	2600	1200
Gezinsinkomen uit bedrijf	18300	23300	7800	10500	13600	13600

Bijlagen C

DE KRING

Bedrijfstype overwegend verwarmd staand glas

	Blz.
C1 Grondgebruik en arbeidsbezetting	23
C2 Resultaten gemiddeld per bedrijf	24
C3 Spreiding van het netto-overschot per f. 100,- kosten	25
C4 Spreiding van het netto-overschot per f. 100,- gem. geïnvesteerd vermogen	26
C5 Gezinsinkomen uit het bedrijf gemiddeld per ondernemer	27

GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEZETTING OVER 1959

gemiddeld per bedrijf

	Alle bedrij- ven	Hoofdprodukt vroeger stooktomaten					Late stook- tomaten met voor- teelt van sla	Overige bedrij- ven
		totaal	met nateelt van herfstsla		met teelt van wintersla			
			volledig	gedeel- telijk				
Aantal bedrijven	102	56	17	19	20	20	26	
Aantal bedrijven in %	100	56	22	17	17	18	26	
Aantal ramen platglas	530	440	870	120	210	330	840	
Standaard glas verwarmd	are	are	are	are	are	are	are	are
Tomaten	50	55	46	56	65	52	37	
Komkommers	4	3	5	3	-	-	11	
Overig	1	1	-	2	-	1	1	
Standaard glas onverwarmd	3	3	5	3	2	7	-	
Tomaten	1	-	-	1	-	1	-	
Komkommers	-	-	-	1	-	-	1	
Overig	14	13	25	3	6	10	20	
Platglas	28	29	31	16	36	25	30	
Opengrondstuinbouw	1	2	-	7	-	-	-	
Groenten en vr.aardappelen	1	1	-	4	-	-	-	
Bloemen	3	3	3	1	5	-	4	
Fruit	106	110	115	97	114	96	104	
Braak	21	20	21	28	12	26	19	
Totaal tuinbouw	19	17	13	32	8	9	31	
Landbouw en veeteelt	29	30	32	29	31	28	29	
Verhuurd	175	177	181	186	165	159	183	
Erf blijvende paden enz.	1,38	1,48	1,36	1,63	1,50	1,31	1,22	
Kadastrale oppervlakten	1,54	1,62	1,52	1,78	1,60	1,55	1,39	
Aantal ondernemers per bedrijf	0,40	0,43	0,53	0,43	0,31	0,42	0,30	
Arbeid van de ondernemer(s) in manjaren	1,67	1,74	1,88	1,78	1,50	1,37	1,76	
" " gezinsleden	0,27	0,32	0,32	0,27	0,39	0,15	0,23	
" " vast personeel	3,88	4,11	4,25	4,26	3,80	3,49	3,68	
" " los personeel	50	50	48	52	50	57	46	
Totale arbeidsbezetting								
Arbeid door ondernemers en gezinsleden(in %)								

2106

BEDRIJFSRESULTATEN OVER 1959
(voorlopige cijfers, gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrij- ven	Hoofdprodukt vroeger stooktomaten				Late stook- tomaten met voor- teelt van sla	Overige bedrij- ven
		totaal	met nateelt van herfstsla volledig	gedeel- telijk	met teelt van wintersla		
Aantal bedrijven	102	56	17	19	20	20	26
Aantal bedrijven in %	100	56	22	17	17	18	26
Omzet in %	100	61	23	18	20	15	24
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen	148000	159000	150000	170000	159000	136000	135000
Kosten							
Afschrijvingen	8500	9000	8200	9700	9100	7600	8000
Huur en pacht	400	500	800	400	300	500	200
Rente	5600	6000	5400	6600	6100	5100	5300
Arbeid betaald personeel	9400	10100	11100	9900	9000	6800	9900
" ondernemers en gezinsleden	9500	10100	10100	10800	9500	9600	8200
Materialen	22100	24600	24200	25700	24200	15400	21100
Diensten van derden en overige kosten	7400	7900	8000	7200	8500	7000	6700
Totaal	62900	68200	67800	70300	66700	52000	59400
Opbrengsten							
Diverse tuinbouwprodukten	80800	87600	86500	86000	90500	66700	76300
Overige opbrengsten	900	900	400	1900	600	1000	800
Totaal	81700	88500	86900	87900	91100	67700	77100
Netto-overschot	18800	20300	19100	17600	24400	15700	17700
Kengetallen							
Netto-overschot:							
per f. 100,- kosten	30	30	28	25	37	30	30
per f. 100,- gem.geïnvest.vermogen	13	13	13	10	15	12	13
per manjaar arbeidsbezetting	4840	4940	4490	4150	6410	4500	4810
Arbeidsinkomen per manjaar	9700	9900	9500	9000	11300	9200	9700
Gezinsinkomen per ondernemer	23300	23300	23700	20700	25400	22500	24100
Aantal bedrijven in:							
Delft en Pijnacker	26	16	16	-	-	2	8
Berkel/Oude Leede	20	19	-	19	-	-	1
Rotterdam	49	20	-	-	20	18	11
Veur	7	1	1	-	-	-	6

BEDRIJFSTYPE OVERWEGEND VERWARD STAAND GLAS

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT

PER f. 100,- KOSTEN

(elk vakje stelt één bedrijf voor)

☐ Delft en Pijnacker
☐ Overige gebieden

☐ Kosten < f. 50.000,- per bedrijf
☒ Kosten f. 50.000,- ~ f. 75.000,- per bedrijf
☒ Kosten > f. 75.000,- per bedrijf

VROEGE STOKTOMATEN

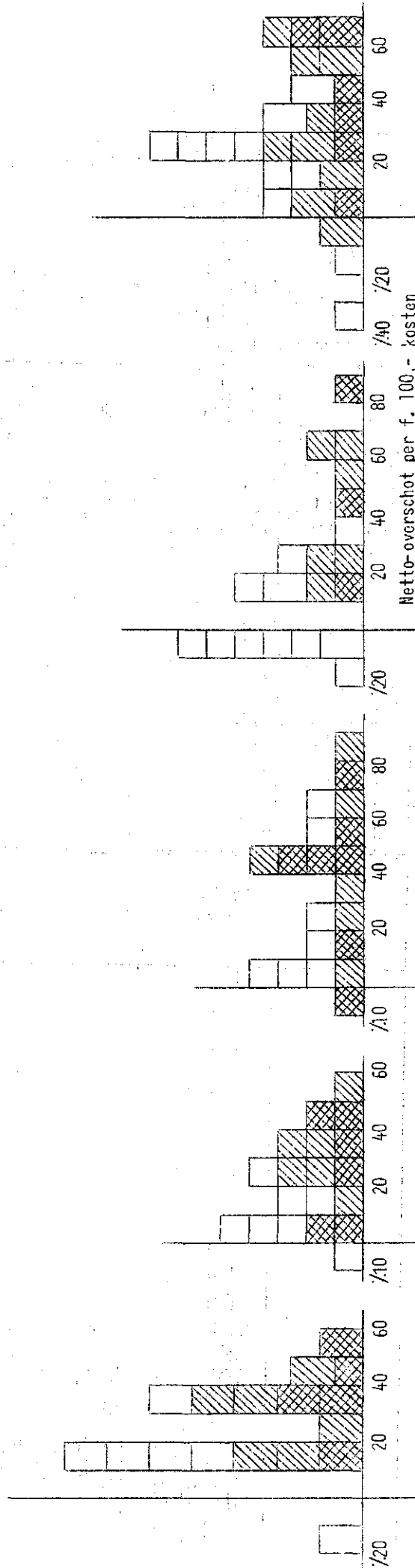
OVERIGE BEDRIJVEN

met herfstteelt (volledig)
17 bedrijven
Delft en Pijnacker

met herfstteelt (gedeeltelijk) met winterteelt (volledig)
19 bedrijven
Berkel

met volledige voorsteelt
20 bedrijven

26 bedrijven

BEDRIJFSTYPE OVERHEGEND STAAND GLAS

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT

PER f. 100,- GEMIDDELD GEINVESTEERD VERMOGEN

(elk vakje stelt één bedrijf voor)

☐ Delft en Pijnacker
☐ Overige gebieden

☐ Kosten < f. 50.000,- per bedrijf
☒ Kosten f. 50.000,- - f. 75.000,- per bedrijf
☒ Kosten > f. 75.000,- per bedrijf

VROEGE STOOKTOMATEN

OVERIGE BEDRIJVEN

met herfstteelt (volledig)

met herfstteelt (gedeeltelijk)

met winterteelt (volledig)

met volledige voorsteelt

17 bedrijven

19 bedrijven

20 bedrijven

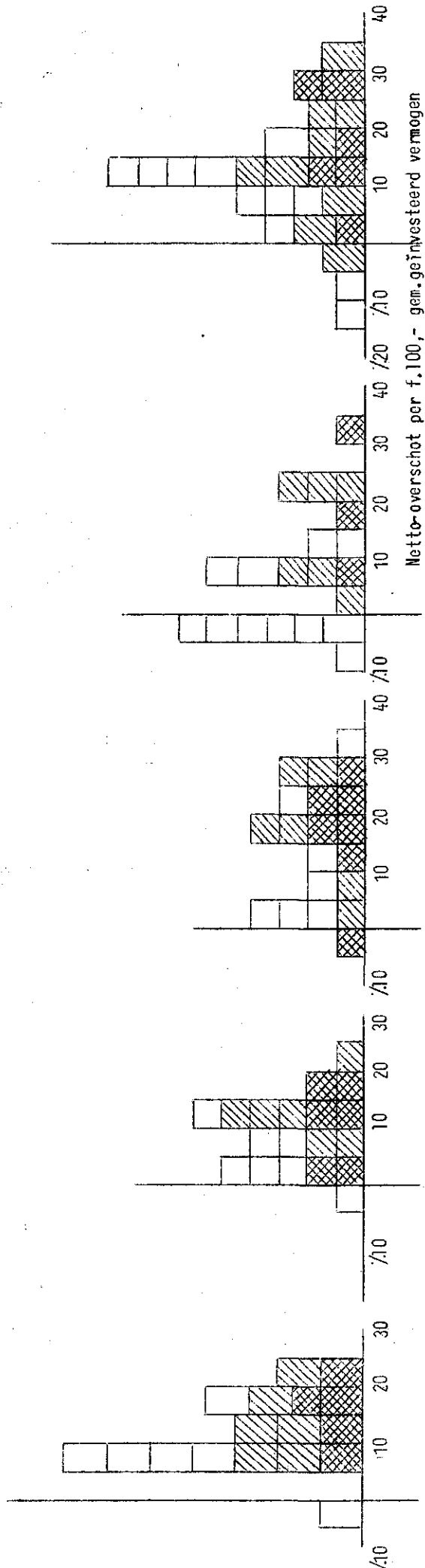
20 bedrijven

26 bedrijven

Delft en Pijnacker

Berke

Bleiswijk en Nieuwerkerk

Netto-overschot per f. 100,- gem. geïnvesteerd vermogen

De Kring Bedrijfstype: overwegend verward staand glas

Bijlage C-5

HET GEZINSINKOMEN UIT HET BEDRIJF OVER 1959
(voorlopige cijfers, gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	Hoofdprodukt vroege stoektomaten					Late stoek- tomaten met voor- teelt van sla	Overige be- drijven
		totaal	met nateelt van herfstsla		met nateelt van wintersla			
			volledig	gedeel- telijk				
Aantal bedrijven	102	56	17	19	20	20	26	
Aantal ondernemers	142	84	23	31	30	26	32	
Netto-overschot	13600	13700	14000	10800	16200	12000	14600	
Handenarbeid ondernemer	5700	5600	5700	5600	5400	6000	5800	
Rente meer ingecalculoord dan betaald	2800	2800	2300	3200	2900	3100	2800	
Inkomen van de ondernemer uit bedrijf	22100	22100	22000	19600	24500	21100	23200	
Handenarbeid gezinsleden	1200	1200	1700	1100	900	1400	900	
Gezinsinkomen uit bedrijf	23300	23300	23700	20700	25400	22500	24100	

ALGEMENE TOELICHTING

a. Begrippen en kengetallen

1. Het netto-overschot

Het economische resultaat wordt tot uitdrukking gebracht door middel van het begrip netto-overschot. Het wordt gevormd door het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. De wijze van berekening van opbrengsten en kosten is elders in deze bijlage D toegelicht.

Op deze plaats volstaan wij met te vermelden, dat in de kosten geen bedrag is opgenomen als vergoeding voor de functie van leiding en toezicht van de ondernemer. Daar deze kostenelementen derhalve nog in het netto-overschot aanwezig zijn, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

Netto-overschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de opbrengsten en het netto-overschot zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven. Behalve in absolute bedragen per bedrijf is het netto-overschot - ten behoeve van de vergelijkbaarheid met andere typen en takken van bedrijf - vervolgens door middel van de volgende verhoudingsgetallen tot uitdrukking gebracht.

Netto-overschot per f. 100,- kosten

Dit kengetal is berekend door het totale netto-overschot per groep van bedrijven te delen door 1% van de kosten van die bedrijven (gewogen gemiddelde).

Netto-overschot per eenheid produktiefactor

Het netto-overschot is vervolgens in principe betrokken op de produktiefactoren, kapitaal, arbeid en grond, factoren uit welke samenwerking het resultaat in feite is ontstaan.

Daar de vraag in welke mate de produktiefactoren tot het bereiken van het resultaat hebben bijgedragen - door de onoplosbaarheid van dit probleem - niet kan worden beantwoord, is het netto-overschot - voor zover mogelijk - ten volle met elk van de genoemde produktiefactoren in verband gebracht. Het netto-overschot is bij deze voorstellingswijze derhalve beurtelings aan één produktiefactor toegerekend. In dit verband onderscheiden wij de volgende kengetallen.

a. Netto-overschot per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen

Het gemiddeld geïnvesteerde vermogen is voorgesteld door het bedrag, dat verkregen wordt door optelling van:

1. de verkoopwaarde van de grond;
2. 60% van de vervangingswaarde van de slijtende duurzame produktiemiddelen;
3. de normale behoefte aan vlottende middelen.

De berekeningen zijn gebaseerd op taxaties op basis van het prijsniveau aan het begin van 1959.

Met de waarde van teeltvergunningen is geen rekening gehouden.

b. Netto-overschot per manjaar arbeidsbezetting

Voor de berekening van dit kengetal is het netto-overschot gedeeld door de - tot volwaardige arbeidskrachten herleide en in manjaren uitgedrukte - arbeidsbezetting.

c. Netto-overschot per are grondoppervlakte

Voor de berekening van dit kengetal zouden de open grond en de grond onder glas onder een noemer dienen te worden gebracht. Het was in het kader van deze voorlopige becijfering niet mogelijk de daarvoor benodigde wegingsfactoren te berekenen.

2. Het inkomen

Het arbeidsinkomen per manjaar

Van het inkomen per produktiefactor is alleen het arbeidsinkomen - per manjaar arbeidsbezetting - tot uitdrukking gebracht.

Onder het arbeidsinkomen is verstaan het bedrag dat door hen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht, tezamen als inkomen is genoten. Het is berekend door het netto-overschot te vermeerderen met het bedrag dat als kosten van arbeid is opgenomen. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide- manjaren wordt het bedrag gevonden dat gemiddeld per manjaar als inkomen werd verkregen.

Het gezinsinkomen per ondernemer

Tenslotte is berekend, welk bedrag uit de bedrijfsexploitatie aan de ondernemer in totaal ten deel viel. Het gezinsinkomen per ondernemer is opgebouwd uit het netto-overschot en uit de als kosten opgenomen beloning voor de handenarbeid van de ondernemer(s) en de gezinsleden, alsmede uit de rentevergoeding voor het door de ondernemer(s) geïnvesteerde eigen vermogen. Het op deze wijze berekende totale inkomen is vervolgens gedeeld door het aantal ondernemers van die bedrijven.

b. De wijze van berekening

I. De kosten

a. De gewaardeerde kosten

De bedrijfsresultaten zijn bepaald volgens de bij het L.E.I. gebruikelijke methode. Deze houdt in, dat de berekening van rente en afschrijving van de duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de vervangingswaarde en dat kosten, welke niet tevens uitgaven zijn (handenarbeid van de ondernemer en zijn gezin, rente van eigen vermogen e.d.) zijn gewaardeerd.

Voor deze kostenwaardering zijn de benodigde gegevens op het bedrijf verzameld.

Rente en afschrijving

De berekening van de rente had plaats op basis van 4% over het gemiddeld in het bedrijf vastgelegde vermogen. Dit vermogen werd als volgt berekend:

- a. de verkoopwaarde van de grond;
- b. 60% van de vervangingswaarde van de overige duurzame produktiemiddelen;
- c. de normale behoefte aan vlottende middelen.

Arbeid van ondernemer en gezinsleden

Als vergoeding voor de arbeid, welke door de ondernemer en zijn gezinsleden is verricht, is alleen de handenarbeid in rekening gebracht. Voor een waardering van de kosten, welke voor leiding en toezicht door de ondernemer waren in te calculeren, ontbreken nl. de daartoe benodigde normatieve gegevens.

De kosten van de handenarbeid zijn berekend op basis van een taxatie van de door de ondernemer en zijn gezinsleden verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is gewaardeerd overeenkomstig het loon (inclusief sociale lasten) volgens de collectieve arbeidsovereenkomst voor volwassen mannelijke en vrouwelijke arbeiders en jeugdigen.

b. De betaalde kosten

De betaalde kosten over 1959 waren ten tijde van het onderzoek nog niet bekend. Deze moesten derhalve worden begroot. Voor deze begroting is gebruik gemaakt van taxaties door de deelnemers aan het onderzoek. Met inachtneming van eventuele capaciteitsmutaties zijn de betaalde kosten overigens getoetst aan de opgaven, welke terzake van de betaalde kosten over 1958 van de administratiekantoren van de deelnemende bedrijven zijn ontvangen.

II. De opbrengsten

De verkopen geschieden grotendeels via de veilingen, welke ons desgevraagd een opgave verstrekten van de netto-veilingomzet per deelnemer. Dit was mogelijk dank zij de machtiging die voor dit doel door de tuinders was verleend.

De opbrengsten die niet via de veiling werden verkregen zijn, in samenwerking met de deelnemers, geschat tijdens het bezoek dat aan het eind of na afloop van 1959 aan de bedrijven werd gebracht.

De weergegeven resultaten hebben, in overeenstemming met het boekingstijdvak der administratiekantoren, vrijwel uitsluitend betrekking op het kalenderjaar 1959. Dit kalenderjaar valt voor de berekening van de kosten en de opbrengsten der meeste produkten in deze gebieden, praktisch samen met het teeltjaar. Dit geldt niet voor de opbrengsten van enkele produkten, zoals prei en spruiten en evenmin voor wintersla, waarvan de opbrengsten juist in de periode van de jaarwisseling kunnen vallen. Met de geschatte opbrengsten van per 1 januari 1960 voorradige koeldruiven is bij het bepalen van de opbrengsten over 1959 wel rekening gehouden.